

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2012/13:16

Stenografiska
uppteckningar
2012/13:16

Onsdagen den 12 december

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 13–14 december 2012

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat. Vi hälsar statsminister Fredrik Reinfeldt med medarbetare välkomna. Vi konstaterar att detta är en beslutspunkt, men vi har förstått att nya rådsslutsatser ännu inte har anlänt.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet möts på torsdag och fredag denna vecka, den 13 och 14 december. I fokus står, liksom många gånger tidigare under det gångna året, åtgärder för att försöka vända den ekonomiska nedgång som fortsatt präglar Europa och världen. De fyra ordförandena Herman Van Rompuy, José Manuel Barroso, Jean-Claude Juncker och Mario Draghi har presenterat en slutrapport om vägen till en genuin ekonomisk och monetär union, och den kommer att diskuteras.

Därutöver kan förslagen om en gemensam europeisk banktillsyn komma att behandlas. Omfattningen av denna diskussion är beroende av hur långt finansministrarna kommer i sina förhandlingar i eftermiddag och i kväll. Dessutom står på agendan frågan hur den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik på sikt ska kunna stärkas samt en avstämning vad gäller EU:s utvidgningspolitik och arbetet med att fullfölja den inre marknaden.

Herr ordförande! Världsekonomin präglas fortsatt av stor ekonomisk och finansiell osäkerhet. Internationella valutafonden, IMF, sänkte i oktober de globala prognoserna i jämförelse med bedömningar både i april och i juni i år. Bland de så kallade avancerade ekonomierna är osäkerheten störst beträffande eurozonen och USA. I USA handlar det om att kunna nå en överenskommelse för att undvika det så kallade finanspolitiska stupet, det vill säga undvika automatiska skattehöjningar och åtstramningar som antas få konsekvenser för världsekonomin. I Europa handlar det som bekant om hur de länder som drabbas värst av krisen klarar att hantera sina budgetunderskott och finanssektorer samt att för-

bättra sin konkurrenskraft. För 2013 sänker IMF tillväxtprognosen för euroområdet från 0,9 till 0,2 procent.

När det gäller det land i eurozonen som drabbats allra mest, nämligen Grekland, har nyligen en ny överenskommelse nåtts om ett anpassningsprogram. Den grekiska regeringen har vidtagit välkomna och tydliga nya åtgärder, åtgärder som både är budgetmässigt åtstramande och strukturellt riktiga. En viktig del i överenskommelsen om Greklands åtagande är att köpa tillbaka delar av statsobligationerna för att på så sätt få ned skuldnivåer och räntekostnader framöver.

Herr ordförande! Diskussionen hur den ekonomiska och monetära unionen fortsatt ska utvecklas kommer att bli mycket viktig. Slutsatsutkastet tar avstamp i rapporten som är författad av de fyra ordförandena som jag tidigare nämnt. Där föreslås en färdplan som innehåller tre faser.

Den första fasen, tidsatt till 2012–2013, föreslås innefatta de reformer som redan har beslutats eller är på väg att beslutas, det vill säga det vi kallar sexpack och tvåpack och den så kallade finanspakten, samt det fortsatta arbetet med bankunionen. Den ekonomisk-politiska samordningen skulle då förstärkas i enlighet med reglerna i finanspakten.

Den andra fasen, tidsatt till 2013–2014, föreslås omfatta ytterligare steg i bankunionen, till exempel en gemensam avvecklingsmekanism för banker i kris. Dessutom föreslås att individuella arrangemang av kontraktsmässig art om ekonomiska reformer ska inrättas. Dessa kontrakt skulle utgöra nya instrument främst för eurozonen, men de skulle vara öppna även för de icke-euroländer som så önskar.

Den tredje fasen, tidsatt bortom 2014, går betydligt mycket längre. Målet skulle vara en progressiv sammanslagning av ekonomisk suveränitet på den europeiska nivån och en starkt solidaritet mellan medlemsstaterna. En budgetmässig kapacitet skulle inrättas som kunde spela en roll för automatisk stabilisering. Mer gemensamt beslutsfattande om nationella budgetar, skatter och sysselsättning föreslås. Fördragsändringar skulle förmodligen behövas för detta.

Från svensk sida stöder vi en väl fungerande ekonomisk och monetär union. Vi anser att många viktiga åtgärder har vidtagits för att stärka reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten, och fokus måste nu ligga på att implementera och sedan också tillämpa dessa. Det gäller till exempel reglerna i den så kallade sexpacken, tvåpacken och finanspakten.

Vi anser att många av de andra förslagen som läggs fram i slutsatsutkastet, framför allt i det tredje steget i färdplanen, är tveksamma både till innehåll och vad gäller tidpunkten att nu lägga fram dessa förslag. Vi tror inte att en successiv sammanslagning av ekonomisk suveränitet på europeisk nivå, en gemensam budgetkapacitet eller mer gemensamt beslutsfattande om nationella budgetar är det som löser den ekonomiska kris som Europa nu befinner sig i. Vi tror att EU:s medlemmar i stället bör lägga sin energi på att stärka sin konkurrenskraft genom fortsatta strukturreformer, genom åtgärder för att sanera de offentliga finanserna och genom reformer i finanssektorn.

De långtgående förslagen i slutsatserna riskerar att leda till nya problem utan att lösa dagens utmaningar. Förslagen behöver därmed grundligt analyseras. Vi menar att dessa analyser i nuläget saknas. Förslagen innebär till exempel betydande risker vad gäller ekonomiska incitament, så kallad moral hazard. Med moral hazard menar vi strukturer som leder

till ansvarslost beteende, till exempel alltför stort låntagande när man vet att någon annan i slutändan betalar. Dessutom motverkar förslagen den viktiga grundprincipen att medlemsstaterna måste ta ett eget ansvar för sin ekonomi.

Från svensk sida anser vi generellt att marknadssignaler som huvudregel är mer effektiva än det som kallas peer pressure. Det är därför problematiskt att flera av de förslag som ingår i steg tre syftar till att ta bort eller dämpa marknadssignaler.

Slutligen kan förslagen innebära risker vad gäller en inre marknadseffektivitet och EU:s sammanhållning. Det kan inte uteslutas att några av de förslag som inryms i färdplanen på sikt leder till att det gemensamma regelverket för den inre marknaden urholkas.

Regeringen har således en kritisk inställning till substansen i de förslag som läggs fram i det tredje steget. Dessutom anser vi att ställningstagande till långtgående förslag som dessa måste föregås av grundliga och transparenta beredningsprocesser med fullt deltagande av nationella parlament. Detta har inte skett. Vi kommer därför från svensk sida att ställa krav på bättre analys- och beredningsprocesser.

Herr ordförande! Under eftermiddagen och kvällen i dag kommer finansministrarna att fortsätta förra veckans diskussioner om en gemensam banktillsyn. Som nämnden minns har vi från svensk sida satt upp tre krav som måste uppfyllas för kommande svenskt deltagande. Det första av dessa krav, att svenska banker eller svenska skattebetalare inte ska stå för förluster i utländska banker, har ännu inte diskuterats. Förslag om hantering av fallerande banker kommer att läggas fram tidigast under 2013.

Det andra kravet, att medlemsländer fortsatt ska kunna ställa nationella krav på kapitaltäckning har mötts med stor förståelse, och de senaste förslagen tillfredsställer våra önskemål i den delen.

Slutligen, när det gäller vårt tredje krav, likvärdigt inflytande för icke-eurozonländer i beslutsfattandet i tillsynsmekanismen, pågår fortsatta diskussioner. En för svenskt vidkommande tillfredsställande lösning finns i nuläget inte. Problemen i denna fråga grundar sig i det faktum att ECB, som föreslås hantera banktillsynen, har beslutsstrukturer som endast omfattar eurozonländerna.

Herr ordförande! Mot bakgrund av att två av de tre villkor som Sverige satt upp för svenskt deltagande för närvarande inte är lösta är den viktigaste utestående frågan för Sverige i förhandlingarna att röstningsreglerna i European Banking Authority, EBA, måste ändras. En effekt av kommissionens ursprungliga förslag var att de länder som inte kommer att ingå i tillsynsmekanismen skulle förlora inflytande över många av EBA:s beslut.

Regeringen, tillsammans med många andra, har förespråkat en lösning där medlemsstater utanför tillsynsmekanismen tillförsäkras möjligheter att även i framtiden kunna vara med och påverka utfallet av omröstningar i EBA. Det krävs att tydliga framsteg görs för att vi ska kunna rösta ja till förslaget. Regeringen kommer här att verka för att EBA:s röstningsregler utformas på så sätt att de länder som inte ansluter sig till ECB:s tillsynssamarbete ges så stark ställning som möjligt i EBA:s röstningsförfarande.

Herr ordförande! Toppmötet kommer även att stämma av läget vad gäller arbetet med att fullfölja den inre marknaden. Det är viktigt. Det

bidrar till att öka EU:s konkurrenskraft samtidigt som det kan ge stimulans till ekonomin utan att öka länders budgetunderskott. Enligt Europeiska kommissionen har den inre marknaden bidragit till att skapa 2,8 miljoner jobb i Europa mellan 1992 och 2008 och en ökning av tillväxten med mer än 2 procent under samma period.

Vid toppmötet kommer vi att följa upp förhandlingarna om de tolv prioriterade förslagen i den första inremarknadsakten och sätta tidtabell för de kommande förslagen i nästa inremarknadsakt. Från regeringens sida kommer vi att uttala vårt starka stöd för detta arbete och påtala vikten av att arbetet sker så skyndsamt som möjligt. Vi kommer också att påtala vikten av fortsatt liberalisering vad gäller handeln med tjänster inom EU. Tjänstesektorn står i dag för 75 procent av EU:s bnp och för 70 procent av sysselsättningen. Nästan alla nya jobb skapas i dag inom tjänstesektorn.

Herr ordförande! Vid toppmötet kommer vi att för första gången på mycket länge ta upp frågan hur EU ska kunna stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Avsikten vid detta tillfälle är att ge den höga representanten Catherine Ashton och kommissionen i uppdrag att utarbeta förslag på åtgärder. Vi kommer att återkomma till denna diskussion mer i substans vid toppmötet i december 2013.

Herr ordförande! Europeiska rådet förväntas inte diskutera utvidgningen, men dess slutsatser kan komma att beröra vissa aspekter, såsom uppföljning av utrikesministrarnas diskussion tidigare i veckan. Slutsatserna från allmänna rådets möte reflekterar kommissionens översynsrapporter för varje land och pekar ut färdriktningen för det kommande året. Det kan konstateras att flera länder gjort glädjande framsteg. Inte minst bevisar Kroatens EU-inträde nästa år den förändringskraft som fortsatt ligger i utvidgningsprocessen. Islands höga takt i medlemskapsförhandlingarna kan ses som ett annat exempel.

Det kan, avslutningsvis, inte uteslutas att också några andra utrikespolitiska frågor kommer att diskuteras.

Med detta sagt, herr ordförande, är jag beredd att ta del av nämndens synpunkter och besvara dess frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen inför kommande möte i Europeiska rådet.

Jag kan konstatera att Europasamarbetet går mot ett dystert slut på året. Det gångna året har inte varit särskilt positivt. Den ekonomiska krisen ser vi inget slut på, och den redan skyhöga arbetslösheten fortsätter att öka. Samtidigt som det sker försöker vissa krafter utnyttja krisen till att förskjuta mer makt till EU. I dag kom SCB med siffror om svenskarnas EU-sympatier, och de visar på minskat stöd för EU-medlemskapet. Det är självklart ingen rolig situation för oss som tror på samarbete i Europa.

För oss socialdemokrater är EU ett samarbete uppbyggt av självständiga stater som när det behövs löser gemensamma problem över gränserna. Det gäller till exempel klimat- och miljöproblemen. Det handlar också om den inre marknaden, som är helt nödvändig för ett litet, exportberoende land som Sverige. I ljuset av detta känner vi stor oro när det nu läggs fram förslag som, om de genomförs, kommer att förändra samar-

betet i grunden. Vissa delar av EU-samarbetet går rakt i riktning mot en politisk federation, samtidigt som ett par länder markerar vilja att gå åt motsatt håll. EU dras isär och det är djupt otillfredsställande.

I dag har vi återigen ett antal förslag på bordet att ta ställning till, varav många är mycket långtgående. En del är delvis oklara till sin omfattning, och det är svårt att veta hur de flesta kommer att påverka Sverige. Vi socialdemokrater har under krisen varit tydliga med att euroländerna måste ta nödvändiga mått och steg för att reda ut sin svåra ekonomiska situation, men det får självklart inte ske på bekostnad av demokratin i unionen och ländernas självständighet.

Det är alltså nödvändigt att euroländerna vidtar åtgärder, men vi socialdemokrater anser, precis som regeringen, att Sverige inte kan omfattas av förslagen i EMU-rapporten. Min fråga till statsministern är hur han kommer att hantera detta, och om det kommer nya slutsatser, på toppmötet.

Vi tycker, som sagt, att mycket i förslaget är otillfredsställande. De förslag som de fyra gäng, som statsministern nämnde, lanserar är mycket långtgående och inte heller sådana att de kommer att lösa problemen för de länder som har stora ekonomiska problem. I stället gömmer man sig bakom krisen för att förverkliga ett federalt Europa. Min fråga är hur statsministern mer praktiskt kommer att hantera dessa frågor på mötet.

Sedan till en fråga som kanske är mindre men som ändå är av viktig karaktär. Det är de landsspecifika rekommendationerna. Vi har ju en gemensam hållning kring dessa. Det är självklart att man kan ge ut dem, och vi ska behandla dem här i Sverige, men det är upp till Sveriges riksdag att bestämma hur man behandlar dem.

Min fråga rör något som EMU-rapporten andas och som också Birgitta Ohlsson verkar vilja föra fram, nämligen att det nu ska stadgas att kommissionärerna ska debattera i de nationella parlamenten. Det kan tyckas som en väldigt liten fråga, men det handlar ändå om vår självständighet, att vi själva ska bestämma om vi tycker att det här är en viktig debatt eller inte. Förra gången tog faktiskt finansutskottet initiativ till en hearing om detta. Det är helt okej så länge det är det enskilda landet som beslutar om detta, inte att man från kommissionens sida stadgar det.

Något positivt – ungdomsgarantin tycker vi är mycket bra. Vi tycker också att det som sägs om inre marknaden är väldigt bra. Våra åsikter om banktillsynen redogjorde vi för i går och att vi tycker att det är tråkigt att regeringen inte har lyckats förhandla fram likvärdiga villkor för EMU-länder och icke-EMU-länder.

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

I stora delar finns en samsyn här mellan den position som regeringen har presenterat och som Socialdemokraterna för fram. Idén om att kommissionärer eventuellt ska uppträda i nationella parlament är alltså inte föremål för prövning av detta toppmöte. Jag begär inget mandat och försöker inte förankra någonting i den delen.

När det gäller de landsspecifika rekommendationerna är detta en fråga som har återkommit. De finns ju som en del av den europeiska terminen och har varit en arbetsmetod som vi också har bejakat. Här skrivs ofta väldigt mycket klokt som sedan alldeles för många länder inte har följt eller genomfört. Men det som handlar mer om att det ska få

styrande verkan har vi varit ifrågasättande inför. Det är också en position vi kommer att framföra nu.

Det är klart att jag tycker att det är viktigt vid det här tillfället, när de fyra presidenternas rapport läggs fram, att konstatera att det inte har funnits något utrymme för någon fullödlig diskussion kring detta. Det ska bli intressant att se om det finns en väldigt spridd samsyn kring att ifrågasätta framför allt det här tredje steget. Det är den känsla jag har när jag har förberett mig inför det här toppmötet, men det är bättre att se hur det ser ut på plats.

Det som möjligen kan komma ut ur detta, och det ligger i Marie Granlunds beskrivning, är att man ånyo gör ett försök att skjuta fram förändringar som bara gäller eurozonens 17 länder, vilket i sin tur skapar ytterligare en delning av EU-samarbetet i tempo och i olika djup. Därför har det också varit viktigt att försöka föra samtal med länder även innanför eurozonen om hur vi ska hålla ihop Europasamarbetet kring detta.

Jag har inga andra invändningar att göra utan instämmer i mycket av detta.

Får jag bara nämna, när Marie Granlund säger att det är tråkigt att vi inte har kunnat nå likvärdiga förutsättningar, att jag tror att vi inte ska underskatta den problematik som ligger i att man har valt metoden att lägga tillsynsuppdraget hos ECB. Redan där har man på något sätt sagt att ur detta kan inte komma likvärdiga villkor.

Vi kan skriva "likvärdigt" hur många gånger vi vill, men det går inte. Det är inte vår centralbank. Redan i valet av ECB har vi skapat den delningen. De som har varit med och konstruerat det här säger att de i grunden förutsåg, och jag tror att jag har nämnt det för nämnden förut, en tillsyn för eurozonen. Det är med det för ögonen man har konstruerat detta.

Sedan har vi påpekat att en väldigt stark europeisk banktillsyn som är gränsöverskridande också kommer att operera i Sveriges närhet, med banker som delvis är svenska men också finska. Det får så att säga ett genomslag också in i svensk ekonomi, även om vi inte har euron som valuta. Detta måste vi få analysera. I den andan har vi försökt förhandla för att få mesta möjliga inflytande. Men jag har varit försiktig med orden "likvärdigt inflytande" från just den här grundläggande utgångspunkten.

Jag vill också påpeka en annan sak. Alla förstår att skälet till att man har bråttom är att det finns länder som snabbt vill komma över i en möjlighet att få en rekapitalisering av sina banker via ESM. ESM är också ett instrument som Sverige inte är med i. Vi begär inte heller att få bli med. Då finns det en viss logik i att inte hävda att vi ska ha exakt samma villkor.

Jag tycker att vi ska vara lite ödmjuka inför att vi egentligen inte begär att få komma med på samma grunder, men vi vill ändå tillförsäkra oss inflytande över processen och att det ändå ska möjliggöra, för det har varit vårt mål, att också länder som inte har euron som valuta ska kunna vara med i banktillsynen om de så önskar. Jag vet inte i dagsläget hur många av de tio ous-länderna som kommer att välja att vara med eller inte. Av våra tre krav – det har jag också redogjort för – är två inte uppfyllda, så det är rimligen inte aktuellt för Sverige, i alla fall i en nära framtid.

Herr ordförande! Tack, statsministern, för en väldigt gedigen och grundlig genomgång av den här mycket viktiga frågeställningen om hur vi ska få en lösning för bankunionen. Det är också väldigt välkommet att regeringen är så tydlig i sina krav, både vad som gäller på kort sikt och vad vi ställer för krav, liksom hur vi vill se den här bankunionen och liknande institutioner utformade. Men det handlar också om det krav som drivs av att vi måste leva upp till de åtaganden som redan har gjorts inom andra områden. Där gäller inte minst vikten av att fortsätta med struktur-reformer och att göra detta på nationell nivå först och främst.

Jag har flera gånger här i nämnden tagit upp frågan om vikten av att vi går vidare med den inre marknaden för att stärka tillväxten och vikten av att den inre marknaden inte bara är en inre gemensam marknad utan också en fri marknad. Jag har några gånger tidigare bland annat nämnt en rating som görs av ett amerikanskt institut som heter Heritage Foundation. Jag ska inte plåga nämnden med den ratingen, men jag har hittat en ny som kommer från Fraser Institute, som är en kanadensisk think tank som visar i princip samma sak. Man visar hur problematiskt det är för Europas länder att hävda sig när det gäller frihet och fri ekonomi i en ny värld.

Om man tittar på den här rankningen ser man samma sak. Det ligger inte ett enda EU-land i topp fem vad gäller ekonomisk frihet, något som jag och många med mig tror är viktigt för att klara tillväxt. Tvärtom ligger EU-27 som ett gemensamt viktat genomsnitt på 39:e plats, och eurozonen kommer på 48:e plats i en sådan här rankning. Det innebär att EU-27 är ungefär lika ekonomiskt fritt som Panama, och eurozonen är lika ekonomiskt fritt som Zambia, strax efter Costa Rica.

Det är klart att det här är bra länder som har en hyggligt positiv utveckling men också stora problem, precis som vi har andra problem än de som märks i ekonomisk frihet. Men det säger också någonting om vad vår utmaning är i en ny värld.

Det som är glädjande är att i detta också finns en enorm potential. Om vi bara bestämde oss för att lära oss av de bästa EU-länderna på de här områdena, som är storlek på offentlig sektor, rättsstat och äganderätt, trovärdigt penningväsen, fri handel och marknadsreglering, skulle EU kunna ta sig upp till topp fyra, topp fem i en sådan här rankning. Vi skulle kunna lära av länder som Danmark, Storbritannien och Estland. Sverige ligger på 30:e plats i den här rankningen. Det är uppenbart att vi också har en del att fortsatt arbeta med.

Det här är inte en rankning som säger allt, och ekonomisk frihet är inte allt, men det är en viktig variabel om vi ska kunna klara utvecklingen och möta framtiden, klara tillväxten och framför allt skapa fler jobb i Europa så att vi klarar välfärd och sysselsättning för människor som bor här. Därför vill jag återigen fråga statsministern: Hur upplever statsministern tonläget vad gäller diskussionerna bortanför den pågående akuta krisen och de institutionerna? Hur går diskussionerna och hur är tonläget när det gäller att inte bara få en fördjupad inre marknad utan också se till att de regelverk som finns där ligger väl i linje med den typ av reformer som vi har genomfört i Sverige och som jag tror att vi också behöver fortsätta att göra i Sverige? Hur ser det ut i diskussionerna i kretsen på EU-mötet?

Anf. 6 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, statsministern, för föredragningen!

Det är väl inte så förvånande att stödet för EU och EMU sjunker stadigt i Sverige. Det är eviga extramöten, och det är gnissel i maskineriet på flera olika ställen. Det gör att man är skeptisk till det som nu sker.

När det gäller frågan om färdplanen för EMU är också statsministern väldigt tveksam och kritisk. Det är jag glad för. Jag skulle till och med kunna säga att jag är motståndare till tredje steget och de förslag som är aktuella, därför att jag inte tror att det är rätt steg för EMU att ta för att utvecklas. Det är väl det vi måste ta ställning till. Är detta rätt väg för framtiden på det sätt som vi vill bygga EU eller EMU? Då är det tydliga svaret från vår sida: Nej, det är det inte. Det behövs ett omtag. Det var statsministern också inne på. Vi måste ha en offentlig debatt, en diskussion både i parlamentet och bland allmänheten, om vilka steg vi ska ta framöver.

Jag tror att det är få svenskar som egentligen har någonting emot en bättre banktillsyn i sig. Det har vi haft i Sverige med Finansinspektionen. Det har varit bra för de svenska bankerna, och det behövs säkert en bättre tillsyn av många av EMU:s större banker. Frågan är om det förslag man har nu är det bästa sättet som det kan skötas på. Är det verkligen EU:s centralorganisation som ska övervaka 6 000 banker? Alla inser problematiken kring detta.

Vi har väldigt svårt från Miljöpartiets sida att säga att det förslag som har lagts fram nu är det bästa. Statsministerns tre krav kan vi naturligtvis ställa upp på. Det är så att säga ett minimum. Men vi har nu kommit till den slutsatsen från Miljöpartiets sida att vi inte tycker att Sverige ska gå med i den här banktillsynen. Och det verkar som om statsministern är inne på samma linje. Det är jag glad över.

Men de diskussionerna är viktiga, för där kommer vi in på den stora och viktiga frågan om EU håller på att bilda ett A- och ett B-lag. Det är helt uppenbart att de förslag som det nu visas på innebär en uppdelning i A- och B-lag i EU, och det tror inte vi är lyckat för framtiden. Där kommer man också in på demokratifrågan. Hur ska detta skötas med demokratisk insyn? Det fattas tyvärr många bitar i detta.

Där vill jag också inflika att det inte bara är i framtidens banktillsyn och EMU-frågan som det finns ett demokratiskt underskott. Det räcker med att titta på detta möte. Vi har inte beslutsunderlagen, slutsatserna, inför det toppmöte som ska vara i morgon. Det är ett demokratiskt problem även i dagens EU, där det finns mycket kvar att göra.

Vi hade en genomgång med EU-ministern i fredags. Hon redovisade de synpunkter som fanns på de slutsatser som var tillskrivna. Det var väldigt många ändringsförslag som EU-ministern ville förhandla fram och som vi ställer krav på, bland annat gäller det området inre marknaden. Till stora delar är det bra, men man har missat hela poängen med den gröna tillväxten och på vilket sätt den kan komma in i diskussionen om tillväxtfrågorna och hur man ska utveckla den för att skapa flera jobb och bättre ekonomisk utbildning samtidigt som vi också måste vidta flera åtgärder för att komma åt klimatproblematiken. Det nämns heller ingenting, och det kanske är problematiskt med tanke på att även det gnisslar i EU-maskineriet, om EU:s syn på klimatfrågorna, där Polen utmärkt sig senast i Dohaförhandlingen och tydligen varit motsträvt i flera förslag.

Jag skulle gärna vilja se att man hade med några slutsatser om Dohaförhandlingarna i det här. Jag förstod det som att Birgitta Ohlsson inte var helt emot detta, men insåg problemen med att få igenom det.

Det finns också ett avsnitt som handlar om säkerhets- och försvarspolitik. Jag tycker att skrivningarna är alltför långtgående. Det står om nödvändigheten av att skaffa militär kapacitet och så vidare. Där tycker jag att Sverige ska säga ifrån, att den utvecklingen på försvars- och säkerhetsområdet vill vi inte se.

Slutligen, herr ordförande – ursäkta att jag talat länge – är frågan om det kommer upp några slutsatstexter om Syrien. Där vill jag beklaga att Sverige tydligen är det enda landet som inte stöder ett initiativ i EU-kretsen om att ställa Syriens president inför Internationella brottmålsdomstolen i Haag för övergrepp mot befolkningen. Sverige är tydligen det enda landet i EU-kretsen som säger nej till detta. Det tycker jag är väldigt synd.

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Gustav Blix för ett resonemang om hur frihetlig den europeiska ekonomin är, eller framför allt eurozonen. Det är väl viktigt att påpeka att mycket av de strukturer och diskussioner vi har haft på senare år handlar om att öka det som kallas konkurrenskraft.

Detta innebär väldigt ofta reformer som öppnar ekonomier just för att göra dem mer konkurrenskraftiga i ett läge där väldigt mycket av det EU har sagt sig vilja bli, alltså en fri och öppen inre marknad, de facto inte är på plats och inte fungerar. Det är omfattande regelsystem som dröjer sig kvar, och nationell protektionism, avgifter och alla möjliga typer av konstruktioner finns i vägen för inre handel i Europa. I realiteten försvårar detta många gånger konkurrenskraften gentemot övriga delar av världen. Det kan vara viktigt att komma ihåg att vi tror att mycket av Europas problem hittar sin förklaring i detta.

När det gäller de diskussioner som förs är det ganska uppenbart att det här finns skilda uppfattningar i Europa. Europasamarbetet tillkom för att skapa fred där det förut ständigt var krig. Kring detta kunde vi enas, men det innebär inte att vi har exakt samma syn på frihandel och alla ekonomiska utgångspunkter för hur ekonomin ska kunna växa och bli stark.

Ett problem där, för att säga det uppenbara, är att jag väldigt ofta får instruktionen – det vore märkligt annars – att jag ska åka ned, berätta hur vi har gjort i Sverige och se till att de följer våra exempel. Det är bara det att alla får samma instruktioner, alltså inte att göra som i Sverige utan som i det egna landet. Sedan kommer vi ned till ett runt bord där vi sitter och kommer på att vi måste hitta någon sorts punkter mellan oss där vi närmar oss varandra.

Det är kanske inte så konstigt, men vad väljer man då? Blir det mer frihandel? Blir det mer av att genomföra inre marknadsakter? Blir det, som det närliggande ministerrådet har suttit och diskuterat, att man snarare ska bygga på ännu mer protektionism och stöd till vissa delar som man väljer ut av europeisk industri? Sanningen är alltså att detta är en utomordentligt levande fortsatt diskussion där Sverige har en av de kanske tydligaste rösterna för att gå vidare med frihandelsavtal regionalt och fullfölja inre marknad så som det var tänkt.

Vi fick ett första utkast till slutsatstexter för någon vecka sedan, och de gäller i väldigt hög utsträckning fortsatt, av det skälet att Anders Borg sitter och diskuterar den substantiella bankunionsdelen i kväll. Han har också varit här i EU-nämnden för att hämta sitt mandat. Det var inte avsett så, utan ofta är Ekofin klara med sina processer långt före Europeiska rådet. Det har av uppenbara skäl inte varit möjligt den här gången; det är en mycket komplicerad materia, och de är inte färdiga.

Detta måste helt enkelt baseras på det mandat Anders Borg sitter med, och så får vi se hur långt det går. I stället är jag tydlig i att, som sagt, snarare begära stöd för synpunkterna på EMU-rapporten i sig, vilken vi har levt med under hela hösten och också återkommande diskuterat sedan i juni – med de invändningar jag har redogjort för.

Jag vill påpeka en sak för nämnden som alla säkert är medvetna om: Med ”demokratisk förankring” menar vi ofta demokratisk i meningen ”EU-nämnd och Sveriges riksdag”. I de papper som skrivs menar man ofta att det behövs demokratisk förankring i Europaparlamentet. Man menar alltså inte nationella parlament, utan man menar att det ska dras mot Europaparlamentet.

Jag ska inte drista mig till att gå igenom röstprotokollet exakt, men den EMU-rapport vi nu diskuterar och som många har uttryckt kritik mot har varit uppe för omröstning i Europaparlamentet. Flera här närvarande partier har röstat för den. Det finns alltså absolut en vilja till förskjutning och att, som Marie Granlund påpekade, använda denna kris för att göra en tydlig maktförskjutning. Olika aktörer agerar där utifrån olika intressen.

När det gäller EMU-rapporten kan man dock entydigt säga att idén är att minska nationell suveränitet och föra över till europeiskt beslutsfattande med vad de kallar en demokratisk förankring i Europaparlamentet. Sedan får man diskutera om det är rätt eller fel, men det är så konstruktörerna tänker sig det. De hävdar alltså definitivt att de har demokratiska utgångspunkter – det är kanske inte exakt samma – som innebär att man landar i Sveriges riksdag.

Jag vill när det gäller försvarsområdet understryka att jag inte begär mandat att säga någonting om detta, utan det är ett arbete som begärs fram av kommissionen för diskussion som det är angivet i nästa års decembertoppmöte. Vi förpliktar oss alltså inte till någonting vid detta möte. Jag förutsätter inte ens att det blir några diskussioner.

När det gäller Syrien är vi ännu inte säkra på om det blir några slutsatstexter. Det har naturligtvis diskuterats i utrikesministerkretsen, men huruvida vi kommer att behandla detta vet jag inte. Jag tror att den diskussion som återspeglas inte handlar om huruvida man ska lista *en* speciell utan huruvida man över huvud taget ska lista vilka som eventuellt ska ställas inför ICC, alltså Internationella brottmålsdomstolen.

Jag tror att de fortfarande arbetar för att försöka komma överens och att det finns en gemensam text de till slut tog. Det framställdes här som att det handlade om en person, och så har jag alltså inte uppfattat diskussionen. Det är i stället en mer principiell diskussion: Ska man sätta sig och lista vissa exakta namn? Är det rätt tillfälle nu? På vems initiativ? Det är mer sådana diskussioner som har förts. Detta var ett möte jag inte var närvarande vid, men jag försöker ändå återge vad jag tror att det handlade om.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Vi har förstått att de nya rådsslutsatserna ännu inte har kommit till Regeringskansliet, men vi utgår förstås från att nämnden får del av dem när och om de kommer.

Ulf Holm talade om det praktiska med en centraliserad europeisk banktillsyn. Det är naturligtvis ett perspektiv man kan ha på den nya föreslagna tillsynen, men ett annat perspektiv handlar väl också om förtroende och det faktum att en del centralbanker inte längre har ett förtroende när det gäller tillsynen av de egna bankerna.

Den andra frågan jag har gäller att – statsministern har varit inne på detta flera gånger – den så kallade EMU-rapporten är synnerligen visionär i många stycken. Här finns en mening som lyder: ”Slutligen bör EMU:s representation utåt göras mera enhetlig i och med att EMU håller på att utvecklas till en bankunion, finanspolitisk union och ekonomisk union.”

Vi brukar prata om ett Europa i olika hastigheter – the two-speed Europe – men när man läser detta blir intrycket att det är ett tåg som håller på att lämna stationen. Vi brukar ju säga att man ska vara uppmärksam på klyftorna – mind the gap – men känslan är att detta lite handlar om att göra en helt ny europeisk union i vissa stycken. Min fråga är om statsministern delar min farhåga att klyftorna inte längre blir överbryggbara om de olika utvecklingsriktningarna pågår tillräckligt länge.

Anf. 9 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr ordförande! Det är viktiga tider för Europa och EU, och det är svåra tider med svåra påfrestningar vad gäller det finansiella systemet, arbetslöshet och så vidare. Det är alldeles uppenbart att det behövs kraftfulla åtgärder för att stabilisera ekonomin och hålla i den finansiella situationen. I den delen är vi överens om att EU, EMU- och eurogruppen måste agera. Det stöder vi.

Som har varit uppe här handlar det dock inte bara om det, utan det handlar som statsministern sade om tiden efter 2014 och framåt. Det är uppenbart att Herman Van Rompuy lägger fram långtgående förändringar av EU-samarbetet. Ulf Holm var också inne på detta, ett A- och ett B-lag, och statsministern kompletterade med att det handlar om att föra makt från nationer till EU och Europaparlamentet.

Detta är en stor sak, och jag tycker inte att den ska ske på så sätt att ministerrådets ordförande lägger fram det, och sedan får vi väldigt snabbt försöka ta ställning till det. Är det inte i stället så att det egentligen behövs en helt annan ansats? Det har vi haft tidigare när EU ska reformeras eller förändras – en konferens. Då är man i rätt ända med att diskutera – nationernas parlament, Europaparlamentet och kommissionen – och ta in dessa förslag för att i en ordentlig process diskutera det hela.

Det är alltså min första fråga: Jag stöder helt det statsministern sade, alltså att vi bromsar förslagen, men borde vi inte kunna öppna för att det vartefter kan vara dags att på detta sätt processa dessa och andra förslag om hur EU bör utvecklas? Det ska ske på det sättet och inte på det sätt man nu kanske utnyttjar krisen på. Jag kan också fråga statsministern hur han ser på det faktum att ministerrådets ordförande lägger fram sådana här förslag. Är det hans roll inom EU att göra detta? Jag kan tycka att det kanske inte är det.

Jag tycker också att det är uppenbart att det blir ett inre och ett yttre EU, alltså ett A- och ett B-lag. Vad gäller EBA är man nyskapande i att ha dubbla majoriteter inom samma styrelse. Det är en nyskapelse att det krävs ett ja från båda majoriteterna om det skulle bli så. Det kunde vara intressant om statsministern något kunde utveckla detta.

Det vore bra om vi som står utanför eurogruppen hade ett sådant inflytande. Jag noterade att statsministern sade att EBA:s röstregler ska ge länder utanför en så stark ställning som möjligt. Det ställer jag mig helt bakom. I går var finansministern inne på att det kanske kunde bli dubbla majoriteter, icke viktade efter befolkningsmängd. Det kunde vara intressant att höra statsministern något fundera över detta. Det är nämligen en nyskapelse som är svår att tränga in i, tycker jag.

Allra sist vill jag ta upp försvarsfrågor. Nu är ju inte Håkan Syrén försvarsminister i Sverige, men han är före detta ÖB och en väldigt tung tidigare chef inom den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken. Han har sagt att på tio års sikt kanske 25 procent av EU-ländernas budget vad gäller försvar borde vara gemensamt för EU. Jag tror att det kunde vara bra om statsministern klarade ut att det är ett förslag som står för Håkan Syrén och inte för Sverige. Jag har en bestämd känsla av att till exempel Natoländer och militärt alliansfria länder har väldigt svårt att tänka i sådana banor.

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Först vill jag understryka det ordföranden sade om att en utgångspunkt för att diskutera i termer av en europeisk banktillsyn är att en hel del av den nationella banktillsynen har förlorat sin marknadsrovärdighet. Det har också angivits som en grund för att tycka att detta kan förstärka den samlade effekten av en banktillsyn om det blir en bättre kvalitet kopplat till ECB.

Det är ett återkommande problem med brister både i transparens och i förtroende för banktillsyn, vilket i sin tur skapar nervositet och marknadsryckighet i bedömningar av banksystem i olika länder. Det betyder otroligt mycket för hur ekonomin i sin helhet bedöms. Vi har nämligen lärt oss att detta får stora återverkningar på tillväxt och investeringar om det inte sköts på rätt sätt. Det är alltså en riktig utgångspunkt när det gäller varför detta har inträtt.

När det gäller den absoluta diskussionen om en eventuell delning, framför allt 17 kontra 27, är den och har under ett par års tid varit återkommande. Det har varit väldigt på modet att hävda att en gemensam valuta inte kan hanteras med mindre än att också finanspolitiken blir helt samordnad. Rent personligen skulle jag ifrågasätta detta påstående. Däremot kan man diskutera hur samordnat finanspolitiken kan vara fördelad på olika nationella parlament.

Idén var alltså att penningpolitiken blir gemensam medan stabiliseringspolitiken ligger kvar som ett nationellt ansvar. Det reflekterar det faktum att vi fortsatt har väldigt olika välfärdsambitioner; vi har olika utformade socialförsäkringssystem, olika automatiska stabilisatorer och olika skattetryck. Att tro att man bara rakt av kan gå in i en finanspolitiskt långtgående samordning om länderna ser ut på det sättet menar jag inte är helt länkat till verkligheten.

Därför är möjligen en klokare modell, som jag tycker också har varit en del av diskussionerna, att presentera sina budgetar inom den europeiska terminen, diskutera reformer och återkommande ha en diskussion men inte så att säga ropa fram en total sammanläggning av finanspolitiken.

Det som finns av finanspolitik är i så fall det vi diskuterade vid det förra tillfället jag var här, nämligen hur det ska arbetas med den flerårsbudget EU använder. Det handlar alltså om dryga 1 000 miljarder per år, men för hela EU. Det är i realiteten en rätt liten andel av Europas ekonomi som ryms inom denna budget; det rör sig om någonstans strax under 1 procent av bruttonationalinkomsten för hela Europeiska unionen. Det är alltså klart att vi där har ett embryo. Sedan för vi ju diskussionen om huruvida denna budget ska bli större eller inte.

Det som nu tillkommer är ett påstående där texterna verkligen tar ut svängarna, för man talar om att hantera asymmetriska chocker. Det är rätt allvarliga omslag i ekonomin som vi oftast har fått använda ett par tre procent av bnp för att hantera. Att hävda att man nu ska lägga in en sådan budgetkapacitet för eurozonen och dessutom lägga till att den ska vara liten är mycket märkligt. Det är i grunden ett behov av en rätt betydande budgetkapacitet på eurozonsnivå. Det är klart att det kommer i konflikt med den gemensamma 27-budgeten.

Det finns visst risker med att man nu ropar fram förändringar och påbyggnad av verkligheten för de 17 som kommer i skarp kontrast med vad som kommer att vara möjligt för de 27. Den invändningen är dock Sverige inte ensamt om. Det är väldigt många länder som verkar vara i färd med att artikulera den typen av kritik också av länder inom eurozonen.

Låt oss se detta som fyra presidenter som har skrivit och varit visionära och till och med tagit ut svängarna, men vad av detta som släpps fram och slutligen kommer att vinna stöd är det nog bättre att jag försöker sammanfatta i återrapporteringen snarare än inför mötet. Min känsla är att det är rätt många länder som tycker att det här går för långt.

Man ska komma ihåg att det är många kloka personer som ska gå igenom det här och fundera på och väga av olika intressen. Slutsatsen är oftast att det blir väsentligt bättre än det låter. Det är min erfarenhet.

Vi kommenterar ofta tyckanden, låtanden och artiklar, vad någon har sagt och så vidare, i stället för vad som blir slutsatserna. Det man till sist landar i tenderar att bli mycket klokare. Det tror jag kommer att gälla även i det här fallet. Dock bör man framföra att hela processen har präglats av att man skriver för mycket och för snabbt snarare än pratar tillräckligt mycket med dem som har att fatta beslutet. Det har vi också försökt framföra.

I en del av den europeiska debatten finner man säkert ett stöd för det, men det är alldeles uppenbart att under den här hösten har i högt tempo en del saker skrivits fram som vi inte tycker att vi har fått färdigdiskuterat och som det inte finns egentliga underlag för heller, vilket jag angav i min inledning.

Till sist tar jag upp detta med dubbla majoriteter. Det är klokare än det låter. Om man tillhör en krets av 10 som ska jämföras med en krets av 17 och sedan sitter i ett gemensamt organ där de 17 som block tillsammans alltid kan rösta ned de 10 kan man prata inflytande, men i reali-

teten är man alltid i en situation där man blir nedröstad. Då behöver man dubbla majoriteter.

Man måste alltså kräva en majoritet både av de 17 och av de 10. Ger man var och en varsin röst blir mindre länder mer betydelsefulla. Det spelar alltså stor roll hur man jobbar med röstningsregler. I grunden handlar det om vårt inflytande. Därför är inte det här så dumt.

Sedan måste man naturligtvis utforma det färdigt. Det Anders Borg berättade för er var säkert att det finns en ambition att inrätta det på det här sättet, men exakt hur man gör med EBA:s röstningsregler är möjligen det Anders Borg och finansministrarna försöker lösa i kväll. Där är jag inte färdig med vad det egentligen är för slutsatser vi kommer att arbeta med.

Anf. 11 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Statsministern talade om att det handlar om att vända den ekonomiska nedgången eller åtminstone om att man från Europas sida hävdar det. Jag vet inte om jag ska uppfatta det han sade i den meningen.

Det jag tycker är intressant är att resonera om den reella anledningen till att man genomför alla de åtgärds paket som man nu lägger fram, med etapperna 1, 2 och 3. Det handlar om att man har skapat en monetär union som inte fungerar. Det är något som jag har försökt påpeka länge här men med väldigt lite stöd från riksdagen. Det blir snarare ett stort motstånd från den överväldigande majoriteten.

Vi måste bli ärliga gentemot oss själva. Det gäller inte minst från regeringens sida. Man har skapat en monetär union som kräver allt det som nu läggs fram här. Man behöver bara läsa teorin om optimala valutaområden – en grundkurs i nationalekonomi. Regeringen har tillgång till många nationalekonomer, men man inser inte att det är här vi kommer att landa i slutändan om vi vill hålla ihop Europa i det så kallade EU-samarbete som man lägger fram. Det man lägger fram då är en federation och ingenting annat. Det är därför man också lägger fram alla dessa förslag och pratar om att integrera Europa. Det är en politisk integration det handlar om och ingenting annat. Det handlar om att flytta över makt från Sverige till Europa.

Vi måste vara ärliga mot oss själva och se och erkänna detta. Vi pratar alldeles för lite om Europafrågor rent generellt. Vi kan prata om det internt här i EU-nämnden, men vi måste bli bättre på att prata om det utåt och föra mer debatt i kammaren, i riksdagen och också föra ut frågorna i Sverige. Det krävs mer debatt och diskussion för att vi inte ska landa i en federation.

Det går snabbt. Till och med statsministern sitter här vid sammanträdet och kritiserar hur snabbt utvecklingen går. Då måste vi alla vakna till och rannsaka oss själva. Det gäller inte bara oss i partier som är kritiska utan också er som är för. Det är ju ni som är för som är i majoritet. Ni har ju varit med och bidragit till att vi nu går mot den här utvecklingen med en gemensam banktillsyn och en bankunion som man förvisso kan gå med på men under tre förbehåll. Vi tänker inte gå med på det över huvud taget, för vi ställer inte upp på federaliseringen av Europa.

Man talar om en integrerad budgetram, en integrerad finansiell ram och en integrerad ekonomisk politik. Vi går i en enormt rask takt mot

federaliseringen, som jag inte tror att man ens har något i närheten av ett mandat för från svenska folket. Man har heller inte ens frågat svenska folket vad svenska folket tycker om detta. I stället har man från regeringens och riksdagens sida beslutat om att vi ska ratificera Lissabonfördraget, vilket lade grunden för detta.

Vi har godkänt de två första stegen i EMU. Regeringen säger att man också vill gå vidare till tredje steget. Statsministern säger nu att man stöder den monetära unionen. Det gör inte vi. Vi är inte för EMU. I vilket fall som helst tycker vi att det är svenska folket som ska avgöra den frågan. Där har svenska folket redan sagt nej, men ändå går regeringen med på de inledande förslagen. När det gäller den första av de tre etapperna är regeringen överens med EU, även om man har haft invändningar mot vissa detaljer. I slutändan går man dock alltid med på det.

Vetokortet är något som regeringen är dålig på att plocka fram. Vetokortet är vårt enda kvarvarande förhandlingsmandat. Utan vetokortet kan vi inte påverka något alls. Därför är det en extremt olycklig utveckling att man inte från regeringens sida mer tydligt kan vifta med vetokortet och säga att vi kräver att makten ska utgå från folket i Sverige. Man får lägga ned lite av diplomatin och sluta vara rädd för att stöta sig med andra länder.

I stället måste man framhålla vår svenska nationella suveränitet och stå för det som Socialdemokraterna talade om inledningsvis, alltså att vi är för samarbete i miljöfrågor och stora gränsöverskridande frågor – handel och så vidare. Det är vi i Sverigedemokraterna också. Men om man är för det ska man också hävda det på toppmötena.

Vi vill se ett Europa av samarbete och inte ett federalistiskt Europa som bestämmer över huvudet på oss. Då räcker det inte heller med att man åker ned och kritiserar bankunionen för att man inte är överens om röstningsreglerna. Röstningsreglerna innebär i sig att vi frångår ...

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Jag får be ledamoten Skalin att nu försöka avrunda sin fråga och kommentar.

Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD):

Det är stora och viktiga frågor, så jag vill framföra mina synpunkter. Det här handlar om vårt land och vår frihet, och det är svenska folket som ska avgöra utvecklingen. Ska vi över huvud taget gå vidare med något av detta kräver jag en folkomröstning.

Om vi ska genomföra fördragsändringar i takt med de förändringar som man nu lägger fram från Europas sida krävs det en folkomröstning. Fråga folket. Vad tycker folk om det här? Beskriv för dem vad det handlar om. Därefter kan vi gå vidare med diskussionen. Det är det enda mandat jag har gett till regeringen i dag.

Anf. 14 LARS OHLY (V):

Herr ordförande! Det vore för mycket sagt om jag skulle säga att jag vaknar varje morgon och gläds över folkomröstningsresultatet 2003, men det är snudd på. Det borde statsministern och många andra ansvariga också göra när vi ser utvecklingen av den monetära unionen och den samordning av den ekonomiska politiken som nu, enligt de förslag som

ligger på bordet, riskerar att leda till en finanspolitisk union. Man använder till och med begreppet finanspolitisk union.

Detta varnade vi för i folkomröstningskampanjen. Vi fick stöd för vår uppfattning av en majoritet av svenska folket, men ja-sidan sade att det var omöjligt att tänka sig något liknande. Jag kommer ihåg debatterna väldigt väl. Vi skulle aldrig få någon finanspolitisk samordning, sade man. Det var inte det som EMU handlade om. Nu är man tvärtom där.

Detta leder mig till slutsatsen att man använder krisen som argument för det man hela tiden har velat förespråka: mer centraliserad makt. Det är riktigt som statsministern säger att man försöker använda demokrati-begreppet på europeisk nivå, och därigenom försöker man undanröja den kritik som finns mot det som kallas det demokratiska underskottet. Det fungerar rätt dåligt så länge vi har ett europaparlament som är valt med så svagt valdeltagande i många länder och som dessutom röner så lite intresse och uppmärksamhet av folk i allmänhet i respektive medlemsländer. Jag skulle alltså tro att det är väldigt få som kan nämna en enda EU-parlamentariker från Sverige.

De nationella parlamenten har en demokratisk legitimitet som Europaparlamentet saknar. Då är det oroväckande att man i papperen skriver att de nationella parlamenten är en dålig arena för att ta till vara gemensamma intressen. Jag menar att det borde vara tvärtom. Om man vill ta till vara gemensamma intressen bör man se till att de nationella parlamenten verkligen är med både i förberedelsestadiet och i genomförandestadiet. Det är där den demokratiska legitimiteten kan uppnås.

Jag tror att visionen om demokrati på EU-nivå innebär mindre demokrati och mer union. Den innebär mer av centraliserat beslutsfattande. Det är oroväckande, dels för att vi ser en utveckling för euroländerna som vi inte gillar men också därför att vi påverkas. Alldeles oavsett den svenska folkomröstningen påverkas vi av den existerande monetära unionen och hur den ser ut.

Statsministern har en sund skepsis till många av de här förslagen men också en oerhört stor diplomatisk talang. Jag kan förstå att det behövs ibland att man inte ska låsa fast sig vid tydliga ställningstaganden, men det inger oro, för det innebär att när statsministern ifrågasätter en del av de förslag och åtgärder som diskuteras på toppmötet finns det hela tiden en dörr öppen för att gå med på kompromisser i samma riktning även om de kanske inte är riktigt lika långtgående. Jag menar att det är ett felaktigt agerande eftersom varje sådant här steg hittills har tagits utan att vi har haft konsekvenserna klara för oss. Vi riskerar att fortsätta med den utvecklingen om vi inte någon gång säger att det här är fel väg. Det som skapade krisen kan inte vara lösningen på krisen. Det som har gått fel kan inte vara det som vi ska ha mer av.

När det gäller bankunionen har vi redan i går anmält avvikande mening. Vi ville inte ge det mandat som Anders Borg ville ha. Som det ser ut nu kommer den att bli för långtgående även om det inte finns ett förhandlingsresultat klart.

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, som ska tas upp i december 2013, får jag återkomma till eftersom statsministern var väldigt tydlig om att det inte ska fattas några beslut om inriktningen nu. Men vi tycker egentligen att det är fel att man lyfter fram de frågorna på det sätt man ska göra på toppmötet i december 2013. Allting tyder ju på att det

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag glömde att säga till Staffan Danielsson att detta inte är föremål för någon prövning och diskussion nu. Det som Håkan Syrén sade i *Agenda* är hans egna uppfattningar. Vad det eventuellt blir av detta, om något, får vi återkomma till.

Lars Ohly och kanske ännu mer Johnny Skalin hade mer grundläggande kritik av valutaunionen och av hur Europasamarbetet utvecklas.

Jag vill påminna om att vi väldigt ofta för diskussioner om ibland långtgående förslag som sedan inte alltid blir verklighet. Det är kanske klokare ibland att döma denna union mer utifrån den verklighet som etableras efter att nationella parlament, stats- och regeringschefer efter instruktioner till sist landar i slutsatser som mycket sällan är liktydiga med utgångspunkter i de första papper som läggs fram.

En sak vill jag varna för. Jag har den största respekt för att Johnny Skalin rätt tydligt uttryckte att han och hans parti är mycket skeptiska till Europeiska unionen. Det är det naturligtvis fullkomligt legitimt att få tycka. Uttrycket var: Svensk makt ska uttryckas av svenska folket, eller någonting sådant. Problemet med det är att det går att överföra på alla Europas länder.

Vi kan säga att den tyska makten endast ska utgå från det tyska folket. Då har vi vissa erfarenheter av detta. Vissa länder är större än andra. Länder som inte samordnar sig tenderar att bli i obalans. Obalanser skapar spänningar i Europa. Det tenderar att bli den största och den starkaste som styr.

Man måste vara försiktig med konsekvenser av resonemang som bygger på oinskränkt egenmakt. Vår erfarenhet är att Europa blir lyckligare och bättre om vi lite tonar ned det synsättet och säger: Vi delar makt med varandra. Vi har anledning att vara försiktiga med att för ensidigt och utan att tala med någon annan hävda vår väg. Vi måste lära av vår egen historia.

I grunden tycker jag som representant för ett medelstort medlemsland att det är nästan ännu viktigare. Det är på något sätt att säkra vårt inflytande. Också en befolkning på nio och en halv miljoner ska inte behöva anpassa sig till vad bara stora länder tycker eller gör.

Det är som flera har påpekat. Vi kan ha enskilda diskussioner om hur man ska utforma de olika delarna. Men vi är beroende av varandra. Handeln är gränsöverskridande och våra ekonomier ihoptvinnade. Våra banksystem och finansiella verkligheter är inte bara något isolerat för vårt land.

Att stänga dörren till detta och säga: Gör vad ni vill, är att tappa en del av sitt inflytande. Alltså måste vi vara på plats, och vi måste försöka utforma det. Då måste man gå ned i de detaljer som jag har redogjort för.

Vi har det problematiska med att Europas olika ekonomier i olika länder har väldigt olika förhållanden. Min uppfattning är att det inte är – och vi kan föra diskussioner om detta – kopplat till euron på det sätt som har beskrivits utan till försyndelser, problem i reformering och förnyelsen av vissa länder i Europa som inte har kommit lika långt som vad som kanske gäller mer tydligt i norra Europa.

Man får gå ned i enskildheter. Det finns också stöd för detta i EU:s sätt att fatta beslut och samarbeta. Jag vill än en gång inskräpa att jag begär mandat att vara mycket kritisk mot detta tredje steg som flera nu har förhållit sig till och kommer under återrapporteringen att se också vad andra har sagt.

Det är min uppfattning att det är mycket av detta som helt enkelt inte kommer att gå vidare i en fördjupningsprocess.

Anf. 16 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr ordförande! Jag börjar med att ta vid där statsministern slutade. Jag vill ändå göra en liten reflexion just när det gäller demokratisk förankring och demokratisk insyn.

Ofta när jag träffar mina europeiska motsvarigheter uttrycker de en stor förvåning över att regeringen ändå kommer till riksdagen och begär ett förhandlingsmandat. Man kan säga väldigt mycket om bristen. Men det svenska systemet och EU-nämnden är ändå värda att lyftas fram.

Statsministern nämnde att vissa utrikesfrågor kunde komma upp. Givet händelseutvecklingen i EU:s närområde med ett inbördeskrig i Syrien och stora demonstrationer i Egypten undrar jag: Hur bevakar EU den kommande konstitutionen som kommer att antas i Egypten? Det gäller frågor som religiösa minoriteters rättigheter, kvinnors rättigheter och pressfrihetsfrågor.

Jag har ytterligare en fråga. När en stor del av dagordningen speglar en ekonomisk kris och en stor arbetslöshet i EU är det lätt att glömma framtiden och det långsiktiga. Nu sades att det kanske inte skulle komma att talas om så mycket om utvidgningen. Jag vill ändå att man lyfter fram den färdriktning och steg i rätt riktning som dessa länder har tagit.

Statsministern kanske kunde kommentera lite de utvecklingsplaner som finns. Det är viktigt att detta inte stoppas av en ekonomisk kris.

Anf. 17 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr ordförande! Jag har en fråga som handlar om den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken, som har nämnts som hastigast här.

Försvarsministern var i EU-nämnden för knappt en månad sedan och informerade oss om förberedelserna inför Europeiska rådets möte i december 2013. Vi fick då veta att rådet skulle titta särskilt på EU:s militära förmågeutveckling, kopplingen till industri och forskning samt den inre marknaden.

Nu har vi nåtts av andra signaler från den avgående ordföranden i EU:s militära kommitté. Vi har också hört signaler om att det finns en vilja att gå längre och ge direkta uppmaningar om att man ska ha stora delar av gemensamma förmågor motsvarande 25 procent av försvarsbudgetarna och mer av överstatlighet.

Vi socialdemokrater är positiva till ett försvarssamarbete. Där är säkert så att det till och med är alldeles nödvändigt. Men vi vill att det sker i bilateral form och gärna inom ramen för Nordefco och också om vissa förmågor.

Vi är oroliga inför mer långtgående överstatlighet som kan leda till att vår militära alliansfrihet äventyras. Det ska återigen ske i en process som inte är transparent och där det demokratiska inflytandet saknas.

Även om statsministern har varit tydlig med att det inte ska fattas några beslut vid mötet skulle jag gärna vilja att statsministern ändå kommenterade utspelen och signalerna och klargjorde regeringens ståndpunkt när det gäller dessa frågor och vilket medskick statsministern kommer att ge inför rådet 2013.

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! När det gäller utrikesfrågorna är det ännu osäkert om Van Rompuy väljer att ta upp några av de utrikespolitiska utmaningar som finns. Syrien är uppenbart. Det kan handla om något annat. Väldigt ofta är Catherine Ashton närvarande. Det kan ibland leda in i diskussion. Det kan handla om Egypten, och det kan handla om någonting annat.

Detta görs löpande mellan utrikesministrar. Ibland väljer man att ta upp det i Europeiska rådets slutsatser och ibland inte. I denna stund vet jag inte det. Men jag förutser inte någon stor utrikespolitisk diskussion vid det här tillfället.

Van Rompuy har försökt att ha den ordningen att i stället ha ett samlat mer utrikespolitiskt orienterat Europeiskt råd. Det brukar ligga i början på hösten. Här får vi nog anse att dagordningen är fylld ändå.

Det gäller att vara tydlig med i vilken roll jag är här. Jag är här för att som regeringschef begära ett mandat för Sveriges agerande utifrån toppmöteslutssatser. Jag begär inget mandat när det gäller försvars- och säkerhetspolitiken. Jag vill inte förvirra diskussionen.

Det är också tydligt i instruktionen från Van Rompuy att han ser det som att han vill ge ett uppdrag för att förbereda ett toppmöte om ett år.

Rent allmänt vet vi att med brett stöd i Sveriges riksdag har vi förändrat vår säkerhetspolitiska doktrin för att säga att vi numera söker samverkan med andra för att grundlägga vår trygghet och säkerhet. Det är någonting som vi återkommande diskuterar. Hur ska man uttolka detta?

Det kanske mer nya jämfört med förr är att Sverige arbetar mer nära och tillsammans med andra. Där har vi många närliggande exempel. Det gäller inte minst en svensk-finsk kontingent tillsammans med många andra på plats i Afghanistan, för att bara nämna det mest resurskrävande exemplet på detta.

Delar av det är också strukturer som finns inom EU-samarbetet. Det gäller Nordic Battlegroup och sådana bidrag som vi diskuterar och som Sverige löpande återkommande är en del av.

Som så mycket är detta under diskussion och delvis under förändring. Så mycket mer än så skulle jag inte vilja säga i dag. Resten är på något sätt inspel som säkert kräver sin debatt men inte inför EU-nämnden eftersom vi helt enkelt inte ska hantera detta. Jag förutser, för att vara helt ärlig, att vi inte ens har en diskussion i de här frågorna.

När det gäller utvidgningsfrågorna är jag också osäker på hur mycket utvidgningsdiskussion det blir. Jag nämnde Kroatien i min inledning. Vi förutser kommande kommissionsrapportering om dialogen mellan Serbien och Kosovo, den återkommande diskussionen om Makedonien och den alltid behäftade namnfrågan och också om förhandlingsläget med vissa av länderna. Jag kanske inte ska nämna något enskilt land specifikt.

Jag förutser inte att den diskussionen blir så djupgående den här gången. Den kommer förmodligen tillbaka i vår.

Anf. 19 KARL SIGFRID (M):

Herr ordförande! EU-kommissionen och stora medlemsländer lägger just nu fram en stor mängd förslag om hur man kan öka den ekonomiska integrationen i EU. Det sker i ett väldigt högt tempo. Det är gemensamma insättningsgarantier, ekonomiska utjämnningssystem i form av eurobudget, ökat EU-inflytande över enskilda staters budgetpolitik, transaktionsskatt och så vidare.

Ser statsministern framför sig att den nya bankunionen i ett senare skede skulle kunna utvecklas på ett sådant sätt att den innefattar den här typen av inslag? Jag får intryck av att ingen riktigt kan säga vad ett medlemskap i bankunionen innebär. Är det samma intryck som statsministern får?

Anf. 20 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Det finns många frågor att följa upp här. Jag ska anmäla avvikande mening och följa upp det. Eftersom vi inte har fått några nya slutsatser måste jag repetera de vi hade i fredags.

Det är ett mer kritiskt avskalat nej när det gäller färdplanen för ett fullbordat EMU där vi inte ställer upp på de skrivningar som finns här. Vi tycker att statsministern ska vara mer än kritisk till detta, eftersom vi inte tror att det är rätt steg att gå för EU i de delarna.

Vi har också avvikande mening gällande att vi tycker att det ska in punkter om den gröna tillväxten, grön omställning under punkterna om den årliga tillväxtöversikten och inre marknaden. Sveriges regering borde jobba för att få in en punkt om den misslyckade Dohaöverenskommelsen och hur EU borde jobba mer för klimatfrågorna framöver eftersom den konferensen nu är avslutad.

När det sedan gäller de försvars- och säkerhetspolitiska frågorna, även om statsministern nu viftar bort det lite, tycker inte vi att man ska skriva i instruktionen för översynen nästa år att man ska öka de militära förmågorna. Då är man väldigt ensidig i det gamla försvarstänkandet.

Vi måste få in de nya utmaningarna. Det kan vara allt från cyberhot till miljökatastrofer som är minst lika viktiga i en säkerhetspolitisk kontext. Det tycker jag att statsministern nu borde agera för. Det är alltid lättare att agera tidigare än senare när underlagen börjar strömma in från Catherine Ashton. Det är bättre att agera nu och inte skjuta upp det.

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Karl Sigfrid påpekar att det vi nu har på bordet kommer att följas av flera delar, och så är det. Det har varit vår kritik och invändning hela hösten att vi menar att förslaget till bankunion inte är färdigkonstruerat. Det har jag framfört till president Hollande på plats i Élyséepalatset, och det har framförts i EU-nämnden på flera sätt.

Varför tycker vi då det? Jo, därför att man talar om en tillsyn av banker. Vad är syftet med en tillsyn av banker? Jo, det är att finna banker som har problem. Det är problem som de inte alltid vill berätta om.

Finner man en bank med problem och det blir känt för marknaden att det är en problemtyngd bank är erfarenheten att det sker väldigt snabba marknadsreaktioner. Man måste ha en hög beredskap att nära till sin tillsyn ha instrumenten för att hantera ett krisförlopp i en bank som har problem.

Vi menar att man inte kan diskutera en färdig bankunion om man inte också diskuterar hur de instrumenten ska se ut och hur man gör med eventuella kostnader. Det är väl det uppenbara. Om en bank har problem finns det kostnader eller förluster att hantera och fördela. Vem ska täcka dem?

Presenterar man en bankunion där man säger: Diskussionerna om insättningsgaranti och avvecklingskostnad återkommer vi till i vår, har vi en hel del som vi inte har svar på. Låt oss vara tydliga med det.

Det gäller allt det som jag sammanfattade i den svenska punkten 1 och som har haft brett stöd, och också Socialdemokraterna har framfört det. Vi är inte beredda att gå med i någonting som skickar notan för andra länders bankproblem till svenska banker eller svenska skattebetalare.

Det kan därmed inte få sitt svar. Det beror på hur man konstruerar insättningsgarantin och hur avvecklingskonstruktionen blir. Dessutom är vi inte heller överens om avvecklingskonstruktionen. Där ser det olika ut, vi har olika erfarenheter och vi har använt den på olika sätt. Jag är helt öppen kring detta.

Därmed är det omöjligt för Sverige, med brist på dessa svar, att ens överväga att gå med, men hindrar naturligtvis inte att vi i så fall för diskussioner. När det här väl är konstruerat får vi återkomma och diskutera. Partierna får gå igenom detta och sammanfatta vad man tycker.

Samtidigt tycker jag att om det blir bra, om man konstruerar detta på rätt sätt och på europeisk nivå hittar en banktillsyn med kraft och förmåga att med tydligt ansvarstagande hantera krisande banker och till och med får avvecklingsförutsättningar på plats, då har faktiskt Europa åstadkommit någonting. Vad finanskrisen 2008 i realiteten visade var att Europa inte hade det. Det föll rakt ut på en lång rad nationalstater att i princip på löpande budget täcka enorma underskott i banker. Konsekvenserna plågar oss än i denna dag. Det är inga små frågor vi talar om här.

Jag hyser hoppet om att kloka europeiska politiker tillsammans ska kunna hitta svaren. Men vi har dem inte nu, de är inte färdiga inför det här toppmötet. Vi kommer att behöva en stor del av nästa år för att diskutera det.

Sedan får vi återkomma, Carl Sigfrid, till huruvida olika delar av EU-nämnden tycker att det är klokt eller vad Sverige ska göra. Men där är vi just nu.

Anf. 22 LARS OHLY (V):

Det är inte så att jag misstror statsministern när han säger att slutsatserna sannolikt kommer att se helt annorlunda än det här förslaget. Jag tror att det stämmer. Bara för att tydliggöra att det inte finns något stöd från Vänsterpartiets håll i varje fall för något steg av ytterligare finanspolitisk samordning, som det talas om i det här papperet.

De allra värsta skrivningarna hoppas jag verkligen att statsministern ser till att få bort, nämligen att gradvis närma sig en integrerad budgetram, en ytterligare integrering av beslutsfattandet och ett ökat sammanförande av befogenheter på EU-nivå. Det är ganska långtgående skrivningar som öppnar för tolkningar om en federalistisk EU-stat i mycket stor omfattning. Jag har uppfattat att det finns en mycket stor samstämmighet här i Sverige om att vi inte ska ge oss in på den vägen.

Slutligen vill jag instämma i det som Ulf Holm sade om en hållbar tillväxt. Det har varit från början till slut i diskussionen om krisen så att man hela tiden tappat bort de gröna utvecklingsfrågorna. Det handlar om att man inte har det perspektivet, att man inte ser klimathotet som reellt, att man inte inser att vi måste göra någonting. Men det handlar också om att man inte har förstått att detta har en tillväxtpotential. De länder som nu och i tid kommer att vidta de åtgärder som förr eller senare ändå kommer att bli nödvändiga kommer att ha ett försteg när det gäller den framtida ekonomiska utvecklingen. Där finns det en enorm potential, samtidigt som det är nödvändigt av alla andra skäl.

Det perspektivet finns inte med, och det tycker vi är väldigt sorgligt.

Anf. 23 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Som jag sade tidigare skulle jag vilja att regeringen åker ned till EU och förklarar för dem att vi måste fråga svenska folket om vi ska gå vidare med de här frågorna.

Jag välkomnar den kritiska grundinställningen, men den kritiska grundinställningen har jag hört många gånger förut, så den tror jag inte så mycket på. Speciellt tror jag inte på det utifrån att man nu är för EMU, man är för det tredje steget, man vill fullt ut gå med i valutasamarbetet. Vill man fullt ut gå med i valutasamarbetet innebär det att man gott och väl får acceptera de här tre etapperna, åtminstone om man vill se till att EU ska fungera också i praktiken, i alla fall enligt teorierna. Det finns väldigt mycket som talar för att det stämmer. Vi ser, inte minst i den utveckling vi har haft fram till nu, hur snabbt EU kapsejsade i och med att man genomförde den gemensamma valutan.

Jag vill skicka med till statsministern att under förutsättning att man inte tänker fråga svenska folket anmäler jag avvikande mening i förhållande till regeringens linje.

I övrigt beklagar jag regeringens inställning, att man i stället för att påverka andra länder låter dem påverka oss. Det kallar jag inte för samarbete. Samarbete är att man är överens om de saker man diskuterar. Det är den typen av samarbete jag vill se. Jag vill se ett riktigt samarbete inom Europa, ett samarbete i stora gränsöverskridande frågor som handel, miljö och så vidare. Det är inte det samarbetet som regeringen är ute efter, och det är mer än väl tydligt klargjort för min del. Det vill jag bara beklaga.

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag respekterar att detta var ett sätt att anmäla avvikande meningar och reservationer. Vi har inte uttryckt att vi reservationslöst är för något tredje steg i EMU, vilket översatt brukar innebära att man går över till euron, utan vi har ganska brett i Sveriges riksdag förankrat att det folkomröstningsresultat som vi fick 2003 avser vi att respektera. Detta kommer att vara Sveriges position, med mindre än att vi i så fall från svenska folket får ett annat besked.

Vi arbetar med att sköta och utveckla vår svenska krona, men inom ramen för EU-medlemskapet ändå kunna utverka ett inflytande över frågor som påverkar svensk ekonomi trots att vi står utanför euron. Det som jag har redogjort för i dag är faktiskt ett typexempel på detta.

Det är klart att när vi diskuterar bankunion och dess detaljer blir det mindre av de gröna frågorna och utvecklingsperspektiven. Men i andra sammanhang har jag påpekat att de finns med, och jag förstår att det hos Miljöpartiet och många andra finns en kritik mot Dohaöverenskommelsen. Jag är ganska övertygad om att det som trots allt är kärnan i det beslutet, nämligen att Kyotoavtalet ska gå över i en andra fas, i huvudsak eller kanske till och med helt isolerat – vi får se hur olika länder gör – kommer att handla om reduktioner som vi ska hålla oss till i Europa. Vi har förmodligen en Kyotoprocess – för Europas länders del handlar det om någonstans kring 15 procent av världens utsläpp – som ändå innebär legala förpliktelser att reducera klimatgasutsläpp. Problemet är som sagt att 85 procent, den övriga världens utsläpp, är oreglerade eller bara föremål för egna nationella ställningstaganden som antingen finns eller inte finns. Det är blandat, men det är inte detta toppmötes diskussion. Jag vill inte få det att framstå som att jag inte hör vad Miljöpartiet och Vänsterpartiet har sagt här, utan om detta kommer vi naturligtvis att återkomma. Det blev i alla fall Dohamötets slutsats.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Mot bakgrund av statsministerns kommentarer frågar jag Johnny Ska-
lin rakt ut: Kvarstår den avvikande meningen? Ja. Vi kan dock samman-
fattningsvis konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i
ärendet, men vi har noterat avvikande meningar från Miljöpartiet, Sveri-
gedemokraterna och Vänsterpartiet.

Vi tackar statsministern med medarbetare för i dag.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S)	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 5 GUSTAV BLIX (M)	7
Anf. 6 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	8
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 9 STAFFAN DANIELSSON (C)	11
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 11 JOHNNY SKALIN (SD)	14
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD)	15
Anf. 14 LARS OHLY (V)	15
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 16 CAROLINE SZYBER (KD)	18
Anf. 17 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	18
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 19 KARL SIGFRID (M)	19
Anf. 20 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	20
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	20
Anf. 22 LARS OHLY (V)	21
Anf. 23 JOHNNY SKALIN (SD)	22
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	22
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	23